

Rauhankasvatusinstituutti ry

Döbelninkatu 2
00260 Helsinki
Puh (09) 449 169 tai 044 302 204
info@rauhankasvatus.fi

VUODEN 2009 TOIMINTAKERTOMUS

1. RAUHANKASVATUSINSTITUUTIN TOIMINTAPERIAATTEET

Rauhankasvatusinstituutin toiminnan tavoitteena on sääntöjen mukaisesti ”..tukea rauhan- ja kansainvälisyyskasvatusta sekä edistää sellaisen kansalaismielipiteen kehittymistä, joka tukee pysyvän ja oikeudenmukaisen rauhantilan syntymistä maailmassa.” Tässä Instituutti tukeutuu rauhanpedagogiikkaan, joka rakentuu globaalieettiselle ajattelulle, ihmisoikeuksien kunnioittamiselle ja taiteen käytön mahdollisuuksille.

Toimintatavoitteidensa saavuttamiseen Instituutti pyrkii tukemalla koulutusjärjestelmän kaikilla asteilla opettajia ja oppilaita rauhankasvatuksen toteuttamisessa ja rauhankulttuurin rakentamisessa.

Instituutti pyrkii kaikella ohjelma- ja tiedotustoiminnallaan yhdessä jäsenjärjestöjensä kanssa vahvistamaan rauhanomaista kansalaismielipidettä ja asenteita.

2. YLEISTÄ TOIMINTAVUODESTA 2009

Edellisenä vuonna tehty linjaus kotimaan toimintaan keskittymisestä määrätti toimintaa myös vuonna 2009. Instituutin aloitteesta järjestöjen yhteinen *Rauhan miljoona* -aloite herätettiin henkiin ja vuoden aikana järjestettiin aiempaa enemmän myös kaikille avointa toimintaa, ideoitiin ammattikasvattajien koulutuskokonaisuutta sekä aloitettiin uuden *Maailmankoulu*-hankkeen koordinoinnin suunnittelu.

Instituutti järjesti kaksi kasvattajille ja opettajille suunnattua *rauhankasvatusfoorumia*, jotka molemmat onnistuivat hyvin. Opettajille tarkoitetun *Rauhan- ja kehityskasvatuksen palvelut pakettiin* -hankkeen materiaalien ja toimijoiden kokoaminen alkoi alkuvuodesta, mutta toteuttaminen keskeytettiin, kun *Maailmankoulu*-hankkeen koordinoituvastuun siirtyminen Instituutille tuli ajankohtaiseksi. Syynä oli samankaltaisten toimintojen ja päällekkäisyyksien välttäminen, ja samasta syystä myös järjestöjen välinen koulukiusaamisen ehkäisemiseen varhaiskasvatuksessa liittyvä *Opi huomaamaan ajoissa!* -kampanja päästettiin hiipumaan.

Järjestöille ja kaikille kansalaisille avoimia palveluja olivat *Väkivallan kulttuurista rauhankulttuuriin* -näyttely sekä *rauhankirjastotapahtumat*, joiden aktiivisena yhteistyökumppanina instituutin kanssa oli Helsingin kaupunginkirjasto.

Vuoden aikana jatkettiin yhteistyötä myös ammatillisten rauhanjärjestöjen sekä oppilaitosten kanssa, ja instituutti osallistui erilaisiin toiminta-alueeseensa liittyviin tapahtumiin.

3. RAUHAN- JA GLOBAALIKASVATUS

Rauhankirjastotapahtumat

Instituutti pyrki tarjoamaan koululaisille ja heidän vanhemmilleen toimintaa ja tietoa koulujen hiihto- ja syysloman aikaan tai YK:n teemaviikkoihin liittyen järjestettävillä rauhankirjastotempauksilla yhdessä Helsingin kaupunginkirjaston kanssa.

Kevään rauhankirjastoa ei suunnitelmista huolimatta saatu toteutettua Rauhankoulun tiiviistä aikataulusta johtuen. Syksyllä instituutti järjesti kaksi rauhankirjastopajaa. Ensimmäinen pidettiin YK:n aseidenriisuntaviikolla 20.10. Suutarilan kirjastossa ja toinen lapsen oikeuksien sopimuksen 20-vuotisjuhla-aikana 19.11. Jakomäessä. Yhteistyökumppaneina olivat Helsingin kaupungin kirjastotoimi ja Rauhankoulu-hanke.

Rauhankirjastot koostuivat draama- sekä rapartisti Asan vetämistä työpajoista, joihin luokat ilmoittautuivat etukäteen. Lisäksi pidettiin avoin purkutilaisuus, jossa esiteltiin työpajojen satoa, Asa esitti nuorten raptekstejä ja katsottiin lyhytfilmi YK:n vuosituhatavoitteista. Tapahtumiin osallistui kahden päivän aikana noin parisataa oppilasta, joiden lisäksi avoimiin tilaisuuksiin osallistui 50 lasta, nuorta ja aikuista.

Rauhankasvatusfoorumit

Rauhankasvatusfoorumit ovat instituutin järjestämiä, kasvattajille suunnattuja ja kaikille avoimia luento- tai keskustelutilaisuuksia, joissa pohditaan rauhankasvatuksen ajankohtaisia aiheita yhdessä. Ensimmäinen vuoden 2009 rauhankasvatusfoorumi järjestettiin 8.5. Pasilan kirjastossa. Tapahtumassa käsiteltiin tutkivaa puhetta ja sosiokulttuurista innostamista otsikolla *Osallistavat menetelmät rauhankulttuurin edistäjinä*. Luentoihin ja työpajoihin otti osaa 20 osallistujaa.

Syksyn rauhankasvatusfoorumi järjestettiin 18.11. Helsingissä, Domus Academican seminaaritallassa *Väkivallan kulttuurista rauhankulttuuriin* -näyttelyn avajaisten yhteydessä. Tilaisuus oli suunnattu kasvattajille ja järjestötoimijoille ja luennoissa pohdittiin aiheita *Miten käsitellä koululaisten kanssa vaikeita asioita kuten sotia ja konflikteja*. Tapahtumaan osallistui noin neljäkymmentä kuulijaa.

Rauhankoulutoiminta

Rauhankoulu on Suomen Rauhanliiton ja Rauhankasvatusinstituutin yhteinen rauhankasvatustyön muoto, joka käynnistyi 1998. Rauhankoulu sai vuosina 2008–2009 ulkoasiainministeriön tukea kehityskasvatushankkeeseen *Rauhan ja kehityksen toimintapäivät*. Toiminta laajeni Turkuun, Kuopioon ja Tampereelle, ja rauhankoulussa järjestettiin toimintapäiviä koululaisryhmille, ohjaajakoulutusta sekä koulutuksia kasvatusalan ammattilaisille. Hankekoordinaattorina työskenteli kaksi osa-aikaista koordinaattoria yhteensä 30 tuntia viikossa.

Toimintapäiviä järjestettiin 95. Niistä Helsingin Rauhanasemalla pidettiin 40, Turun kouluissa 20, Kuopion kouluissa kymmenen ja Tampereen kouluissa kymmenen. Lisäksi Vaasassa ja alueen lähikunnissa järjestettiin 15 ruotsinkielistä toimintapäivää. Ohjaajaverkostoon kuului 30 ohjaajaa ja parikymmentä ihmistä osallistui toimintaan muuten. Ohjaajakoulutukset olivat kaksiosaisia, ja vuoden aikana järjestettiin seitsemän koulutusta. Koulutukset pidettiin Turussa, Kuopiossa, Vaasassa, Helsingissä ja Kellokosken Itämerikeskuksessa.

Vuoden aikana Rauhankoulu kehitti opettajakoulutustaan yhdessä Rauhankasvatusinstituutin pääsihteerin kanssa. *Koulun pihalta maailman konflikteihin* -ryhmä rauhankasvatuksesta kiinnostuneille opettajille kokoontui neljästi.

Väkivallan kulttuurista rauhankulttuuriin -näyttely

Rauhan- ja globaalikasvatusta käsittelevä *Väkivallan kulttuurista rauhankulttuuriin* -näyttely liittyy kehityksen inhimilliseen turvallisuuteen sekä pureutuu väkivallan syihin ja seurauksiin niin ihmisten välisissä suhteissa kuin joukkotuhousosekysymyksissäkin. Näyttelyn suomenkielinen laitos toteutettiin ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyön tiedotustuen avulla. Mukana projektissa Instituutin lisäksi olivat Suomen Rauhanliitto – YK-yhdistys, Suomen kristillinen rauhanliike ja Soka Gakkai International Suomi.

Näyttelyn avajaisia juhlittiin 18.11. Instituutin järjestämän rauhakasvatusfoorumin yhteydessä Domus Academican seminaaritallassa Helsingin Kampissa, jossa näyttely oli avoinna viikon ajan. Tuona aikana järjestettiin myös koululuokille suunnattuja työpajoja. Näyttely vieraili Instituutin järjestämänä Helsingin suomalaisessa yhteiskoulussa joulukuussa 2009. Koulussa järjestettiin kaksi näyttelyyn liittyvää työpajaa, ja SYKin opettajat laativat näyttelyyn tutustumista helpottamaan eri luokka-asteille kysymykset, jotka lisättiin näyttelyn materiaaleihin. Vuoden vaihteessa näyttely pystytettiin Työväen Akatemiaan Kauniaisiin. Instituutti jatkaa näyttelyn kierrättämistä yhdessä Rauhanliiton kanssa vuonna 2010.

ABC – Ensiaskeleet rauhankasvatukseen -opas

Rauhankasvatusinstituutti ja Ihmisoikeudet.net -hanke julkaisivat *ABC – Ensiaskeleet rauhankasvatukseen* -käsikirjan ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyön tiedotustuen avulla vuonna 2007, ja 4000 kappaleen painos jaettiin seuraavan vuoden aikana loppuun. Uusintapainokselle haettiin toimintavuonna avustusta Suomen Kulttuurirahastosta, mutta sitä ei saatu.

Opiskelija Tuomas Hirvonen toteutti ABC-julkaisun käyttäjätyytyväisyyskyselyn Humanistisen ammattikorkeakoulun kehittämishankkeena. Kyselyn sekä tapahtumista saadun palautteen perusteella päivitetylle uusintapainokselle olisi kysyntää huolimatta siitä, että julkaisun verkkoversio on laajalti opettajien käytössä. Hirvosen keväällä 2010 valmistuvassa opinnäytetyössä on määrä käsitellä rauhankasvatuksen toimijoiden suhteita ja rauhankasvatuksen oppimateriaaleja yleisemminkin.

Rauhan miljoona -aloite

Instituutin aloitteesta kansalaisjärjestöjen *Rauhan miljoona* -aloite herätettiin henkiin. Kevättalvella hallituksen työryhmä päivitti aiemman rauhanrahahakemuksen ja uusi toimitettiin opetusministeriöön kesäkuussa. Aloitteen allekirjoitti kahdeksan järjestöä, ja se noteerattiin myös lehdistössä. Toiminnan seurauksena rauhantyön määrärahat nousivat eduskunnassa hallituksen esityksestä sadalla tuhannella eurolla vuodelle 2010.

Medianäkyvyys

Instituutin pääsihteeri ja Rauhanliiton toiminnanjohtaja laativat yhdessä kriittisen kommentin Helsingin Sanomien uutiseen hämeenlinnalaisista yhdeksäsluokkalaisista, jotka viettivät erilaisen koulupäivän talvisodan maisemissa Tykistömuseossa joulukuun alussa. Kommentti herätti vastakommentteja ja keskustelua.

Maailmankoulu-hanke

Maailmankoulu-hanke vie koulumaailmaan kansalaisjärjestöjen tuottamaa kehitys- ja globaalikasvatusmateriaalia, kouluttaa ja auttaa opettajia sekä muita kasvattajia globaalikasvatuksen toteuttamisessa. Kasvattajat Rauhan Puolesta ry:n koordinoima Maailmankoulu-hanke on toiminut vuosina 2006–2009 Oulussa. Järjestö päätti jättää hakematta hankkeelle uutta tiedotustukea ja tarjosi konseptia Instituutin koordinoitavaksi. Instituutti haki hankkeelle ulkoasiainministeriön kaksivuotista tiedotustukea elokuussa tarkoituksenaan laajentaa Maailmankoulun toimintaa Oulun seudun lisäksi Turkuun, Joensuuhun ja Helsinkiin.

Tapahtumat:

- Pääsihteeri ja Rauhankoulun ohjaajat esittelivät instituutin toimintaa ja Rauhankoulua Educa-messuilla Helsingin Messukeskuksessa 23.–24.1.
- Pääsihteeri ja Rauhankoulun ohjaaja osallistuivat opettajakoulutukseen Kuopiossa 13.2. Tilaisuuteen osallistui yhdeksän opettajaa.
- Pääsihteeri ja Rauhankoulun ohjaaja osallistuivat opettajakoulutukseen Oulun Maailmankoulussa 25.3. Tilaisuuteen osallistui 14 opettajaa.
- Pääsihteeri osallistui kouluttajana Helsingin yliopiston lastentarhanopettajaopiskelijoiden koulutukseen 22.4.
- Instituutti järjesti rauhankasvatusfoorumin 8.5. Pasilan kirjastossa.
- Pääsihteeri ja vapaaehtoistyöntekijät esittelivät instituutin toimintaa Maailma Kylässä -festivaalilla Helsingin Kaisaniemessä 23.–24.5.
- Puheenjohtaja osallistui kutsuttuna asiantuntijana Loviisan rauhanfoorumin seminaariin kasvatuksesta, arvoista, yhteisöllisyydestä, koulujen arjesta ja opetussuunnitelmien sisällöstä.
- Instituutin aiemmalle puheenjohtajalle Reijo E. Heinoselle luovutettiin Kultainen sääntö -palkinto 26.9. kulttuurikeskus Caisassa.
- Pääsihteeri puhui Rauha vahva vaihtoehto -seminaarissa Tieteiden talolla 10.10.
- Rauhankirjastotyöpajat 20.10. Suutarilan kirjastossa
- Instituutin hallituksen ensimmäisen puheenjohtajan ja pitkäaikaisen jäsenen Göran von Bonsdorffin hautajaiset pidettiin 7.11. Puheenjohtaja ja Reijo E. Heinonen osallistuivat tilaisuuteen.
- Instituutti järjesti rauhankasvatusfoorumin 18.11. Domus Academicassa yhdessä Väkvallan kulttuurista rauhan kulttuuriin -näyttelyn avajaisten kanssa.
- Rauhankirjastotyöpajat 19.11. Jakomäen kirjastossa
- Puheenjohtaja osallistui tasavallan presidentin itsenäisyyspäivän vastaanottoon presidentin linnassa 6.12.
- Väkvallan kulttuurista rauhan kulttuuriin -näyttely oli esillä 7.–14.12. Helsingin suomalaisessa yhteiskoulussa, jonka Aktiivinen kansalaisuus -teemapäivään 14.12. pääsihteeri osallistui rauhankoulun työpajojen vetäjänä.
- Pääsihteeri vieraili Snellman-korkeakoulussa 8.12. puhumassa rauhankasvatuksesta.

4. TIEDOTUS

Rauhankasvatusinstituutin toiminnasta tiedotettiin pääosin sähköisesti sekä messuilla ja tapahtumissa. Jäsenille ja postituslistalle liittyneille lähetettiin uutiskirje. Instituutin kotisivuilla kerrotaan järjestön toiminnasta ja tapahtumista. Lisäksi sivuilta löytyy tietoa rauhankasvatuksesta ja järjestön kirjaston julkaisu-uutelo.

5. JÄSENET, HALLINTO JA TOIMISTO

Rauhankasvatusinstituutin puheenjohtajana vuonna 2009 oli Aarni Tuominen ja varapuheenjohtajana Rosa Puhakainen-Mattila. Jäsenjärjestöjä oli 14 ja jäsenmaksun maksaneita henkilö- tai kannatusjäseniä oli noin 60. Instituutin hallitukseen kuului puheenjohtajan lisäksi 24 jäsentä. Hallituksen kokoonpano vuonna 2009 on liitteenä (liite 1).

Instituutin toiminnasta vastasi päätoiminen pääsihteeri Laura Kananen 10. elokuuta asti, ja 15. syyskuuta lähtien osa-aikaisena pääsihteerinä toimi Johanna Laaja, joka jäi äitiyslomalle 15.12. Kirjanpidosta huolehti Conde&Lohi Ay.

Instituutin toimintaan osallistui lukuisia vapaaehtoisia, jotka työskentelivät muun muassa

rauhankasvatusfoorumien, rauhankirjastotapahtumien sekä Maailmankoulun hanketukihakemuksen parissa. Humanistisen ammattikorkeakoulun opiskelija Tuomas Hirvonen oli instituutin harjoittelijana 25.10.–11.12.

Instituutin hallitus kokoontui 10 kertaa (27.1., 24.2., 1.4., 14.5., 10.6., 5.8., 8.9., 12.10. 2.11. ja 9.12.). Instituutin kevätkokous pidettiin 23.4. ja syyskokous 18.11.

Rauhankasvatusinstituutin jäsenjärjestöt:

- Suomen Rauhanliitto – YK-yhdistys
- Suomen Rauhanpuolustajat
- Suomen Sadankomitea
- Työväen Sivistysliitto TSL
- Kansan Sivistystyön liitto KSL
- Suomen Kansanopistoyhdistys
- PAND – Taiteilijat Rauhan Puolesta
- TEP – Tekniikka Elämää Palvelemaan
- Sinapinsiemen ry
- Aseistakieltäytyjäliitto
- Kasvattajat Rauhan Puolesta
- Save the Children and Women in Southern Somalia
- Sovinnonliitto
- Svenska Fredsvänner i Helsingfors

6. TALOUS

Vuosi 2009 oli taloudellisesti vaikea OPM:n toiminta-avustuksen pienennyttyä edellisestä vuodesta. Toimintavuonna tehtiin huomattavia toimia kiinteiden kulujen pienentämiseksi, muun muassa puolet Instituutin toimistohuoneesta vuokrattiin Suomen Unifemille.

Rauhankasvatusinstituutti ry:n hallituksen kokoonpano vuonna 2009:

Aarni Tuominen, puheenjohtaja

Rosa Puhakainen-Mattila, varapuheenjohtaja

Suomen Rauhanliitto

Tuomas Urho

Juulia Vainio

Suomen Kansanopistoyhdistys

Heikki Vuorila

Jyrki Ijäs

Aseistakieltäytyjäliitto

Hanne Hirsikoski

Simo Hellsten

Sovinnonliitto

Kalervo Peltonen

Sanna Akkanen

Kansan sivistystyön liitto

Anneliina Törrönen

Anna Kirstinä

Työväen sivistysliitto

Henrik Wulff

Merja Leskinen

Tekniikka Elämää Palvelemaan

Claus Montonen

Jouko Niemi

Suomen Rauhanpuolustajat

Henri Onodera

Esa Ylikoski

PAND – Taiteilijat rauhan puolesta

Lauri Kojo

Riku Räihä

Kasvattajat Rauhan Puolesta

Johanna Lampinen

Saara-Leena Kokkonen

Save Children and Women in Southern Somalia

Mowled Hussein

Asad Mohamud

Eero Kling, henkilöjäsen